

ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558 กับการดำน้ำในเขตพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง¹

อัญญาณี สมศิริ²

ในปัจจุบันการดำน้ำเป็นที่นิยมอย่างมากในประเทศไทย เนื่องจากประเทศไทยมีสภาพพื้นที่ทางทะเลที่อุดมสมบูรณ์และมีทรัพยากรทางทะเลที่หลากหลายทางชีวภาพและการปลักดันกระตุ้นเศรษฐกิจท้องถิ่นตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 5 ประเด็นการท่องเที่ยว(พ.ศ.2561-2580)ของประเทศ ไม่เพียงแต่ประชาชนชาวไทยเท่านั้น แต่นักดำน้ำทั่วโลกต่างหลั่งไหลเข้ามาดำน้ำในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก อีกทั้งทรัพยากรธรรมชาติ นั้นถือเป็นทรัพย์สินของประชาชนทุกคนที่สามารถใช้ได้อย่างเสรี ซึ่งการดำน้ำไม่เพียงแต่เป็นการดำน้ำเพื่อการท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว แต่รวมไปถึงกิจกรรมดำน้ำเพื่อการศึกษา เพื่อการท่องเที่ยวหรือเพื่อการดำรงชีพ ส่งผลทรัพยากรทางทะเลได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรงและสภาพพื้นที่ทางทะเลในประเทศหลายแห่งเสื่อมโทรมลงอย่างต่อเนื่องจนอาจถึงขั้นวิกฤต อีกทั้งในปัจจุบันกฎหมายที่ถูกนำมาบังคับใช้กับการดำน้ำถูกกระจัดกระจายอยู่ในกฎหมายหลายฉบับจากการบังคับใช้โดยบุคลากรของแต่ละหน่วยงานแล้วแต่ความเสียหายได้เกิดขึ้นของภายใต้หน่วยงานใด ซึ่งการดำน้ำในประเทศไทยกระจายไปทุกพื้นที่ทางทะเลของประเทศไทย ทำให้รัฐต้องเข้ามาควบคุมบริหารจัดการและจำกัดจำนวนการเข้าใช้ประโยชน์ทางทะเล โดยตราพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558 ขึ้นและกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและชายฝั่งแยกต่างหากจากอุทยานแห่งชาติทางทะเล เป็นพื้นที่ตามกฎหมายให้อำนาจรัฐในการกำหนดมาตรการต่างๆและออกเป็นกฎกระทรวง เพื่อคุ้มครองสภาพแวดล้อมบริเวณนั้นจากภัยคุกคามจากการใช้ประโยชน์ทางทะเลที่ไม่เหมาะสมรวมถึงการดำน้ำ เพื่อให้การดำน้ำอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสมอย่างสมดุลกลมกลืนในธรรมชาติ

อย่างไรก็ตาม เมื่อได้ทำการศึกษาปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งพ.ศ. 2558 กับการดำน้ำในเขตพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งพบว่า ยังมีปัญหาข้อกฎหมายอยู่หลายประการ สามารถสรุปได้ดังนี้

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่องปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558 กับการดำน้ำในเขตพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณฑิลา ภักดิ์กิจ และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.พันธ์เทพ วิฑิตอนันต์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คนพร จิตต์จรุงเกียรติ

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนภูมิภาค) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ประการแรกคือ ปัญหาการกำหนดแนวเขตด้านน้ำในเขตพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งกับการจัดการสิ่งแวดล้อมทางทะเล การการนำพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ.2558 มาบังคับใช้กับการด้านน้ำในเขตพื้นที่คุ้มครองทางทะเลอันอยู่นอกเขตอุทยานแห่งชาติทางทะเลมากำหนดแนวเขตพื้นที่คุ้มครองทางทะเล แต่ก็ยังเกิดปัญหานักน้ำดำก่อก่อให้เกิดความเสียหายและสภาพพื้นที่ที่ยังคงเสื่อมโทรมลงจนรัฐต้องกำหนดมาตรการในการปิดเกาะ เนื่องมาจากในพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ.2558 ไม่มีการกำหนดในเรื่องของการวางแผนพื้นที่ทางทะเลเชิงนิเวศที่เหมาะสม ซึ่งอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพที่ประเทศไทยได้ร่วมลงนามไว้ได้กำหนดถึงหลักการพื้นฐานการวางแผนพื้นที่ทางทะเลเชิงนิเวศไว้ด้วย กล่าวคือ ในเขตพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและชายฝั่งยังไม่มีกำหนดการแบ่งแยกแนวเขตตามรูปแบบในการใช้ประโยชน์ให้สอดคล้องกับทรัพยากรที่มีความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่เขตคุ้มครองทางทะเล³ ส่งผลให้เกิดการใช้ทรัพยากรทางทะเลที่ไม่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ การใช้ประโยชน์ที่ไม่หลากหลาย ส่งผลกระทบต่อผู้ใช้ประโยชน์ในทางอื่นๆ อันเนื่องมาจากความไม่ชัดเจนในเรื่องของแนวเขตพื้นที่กับมาตรการ โดยเฉพาะการด้านน้ำในเชิงท่องเที่ยว จากการศึกษาข้อเท็จจริงและปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชนส่วนใหญ่มาจากนักดำน้ำลักลอบหรือบุกรุกการเข้าไปด้านน้ำในเขตพื้นที่อนุรักษ์หรือในเขตพื้นที่ที่กำลังมีการฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลหรืออาจเกิดจากความไม่รู้ เนื่องจากความไม่ชัดเจนของแผนที่และประการสำคัญคือการไม่ให้สิทธิของชุมชนในการตัดสินใจ ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนเท่าที่ควร ทำให้ประชาชนไม่เห็นด้วยกับมาตรการของรัฐที่กำหนดขึ้นฝ่ายเดียว การไม่กำหนดการแบ่งโซนการใช้ประโยชน์ในเขตพื้นที่คุ้มครองทางทะเลส่งผลให้เกิดมาตรการในการปิดพื้นที่ทางทะเลขึ้น เพื่อฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลที่ถูกทำลายลงและสภาพพื้นที่ที่มีความเสื่อมโทรมลงอย่างต่อเนื่อง จากความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อทรัพยากรทางทะเลจากกิจกรรมด้านน้ำที่ผิดวัตถุประสงค์ ส่งผลเสียต่อการพัฒนาสังคมในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านของการท่องเที่ยว เนื่องจากการปิดพื้นที่ทางทะเลทำให้ประเทศไทยขาดรายได้และอาจทำให้เศรษฐกิจต้องชะงัก การไม่กำหนดแบ่งเขตการใช้ประโยชน์ในเขตพื้นที่คุ้มครองทางทะเล จะทำส่งผลกระทบต่อทั้งด้านสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ

ประการที่สอง ปัญหาหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมการด้านน้ำในเขตพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จะเห็นได้ว่าในเขตพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดูแลพื้นที่ทางทะเลหลายหน่วยงาน แต่ละหน่วยงานถูกมอบหมายภารกิจด้วยกฎหมายหลักของตนเอง หนึ่งพื้นที่อาจมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องมากกว่าหนึ่งหน่วยงาน ส่งผลทำให้ประชาชนเกิดความสับสนในเรื่องของหน่วยงานในพื้นที่ หรือการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลที่มี

³ เสรี วรพงษ์, สิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาที่ยั่งยืน Environmental and Sustainable Development, กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท., 2557.

วัตถุประสงค์ต่างกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือเมื่อเกิดความผิดพลาดหรือผิดกฎหมาย หน่วยงานมักมีกลไกป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ทำให้ได้ข้อมูลภายในบางอย่างที่อาจนำมาใช้ประโยชน์แก่การทบทวนหน้าที่ให้แก่อีกหน่วยงานหนึ่งได้ เกิดผลเสียคือการนำกฎหมายมาใช้ในทางประพฤตินิยมชอบ อีกทั้งเมื่อพิจารณาตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ.2558 เมื่อมีความเสียหายร้ายแรงเกิดขึ้น กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีอำนาจเพียงออกคำสั่งได้ชั่วคราวเท่านั้นและต้องแจ้งประสานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก่อให้เกิดความล่าช้า การประสานงานที่เป็นอยู่มักก่อให้เกิดความขัดแย้ง ความทับซ้อนในเรื่องของอำนาจการบังคับใช้กฎหมายและผู้รับผิดชอบหลักที่ยังขาดความชัดเจนในหลายเรื่อง ส่งผลให้เกิดการแก้ไขปัญหาล่าช้า การที่เกิดความล่าช้าขึ้นในการแก้ไขปัญหาของรัฐอันถือว่าเป็นตัวแทนของประชาชนที่ควรจะได้รับคามยุติธรรมและได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างต่อเนื่องทำให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมที่ล่าช้า ซึ่งความยุติธรรมที่ล่าช้าก็คือความไม่ยุติธรรม⁴

ประการที่สาม ปัญหาอำนาจการเก็บเงินค่าธรรมเนียมจากการดำน้ำในเขตพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและชายฝั่ง จากการศึกษาพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558 พบว่า กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เป็นหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่ในการควบคุม ดูแล คุ้มครอง อนุรักษ์ ทรัพยากรทางทะเลจากการเข้ามาดำน้ำในเขตพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและชายฝั่ง อีกทั้งยังมีหน้าที่ในการแก้ไขเยียวยาฟื้นฟูความเสียหายจากการที่ผู้เข้าใช้ประโยชน์จากการดำน้ำก่อให้เกิดความเสียหายอีกด้วย เมื่อศึกษาและพิจารณาความเสียหายที่เกิดขึ้นกับเงินทุนในการแก้ไขฟื้นฟูนั้นเห็นว่าไม่เพียงพอต่อการแก้ไขปัญหาความเสียหายที่เกิดขึ้นได้เนื่องจากผู้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลจากการดำน้ำที่เข้ามามีมากเกินไปส่งผลให้กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งไม่สามารถฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลให้มีประสิทธิภาพและอยู่ในสภาพสมบูรณ์ได้ เนื่องจากไม่มีเงินทุนเพียงพอ การเก็บค่าธรรมเนียมถือเป็นหลักเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้แหล่งเงินทุนสนับสนุนในการฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลมีจำนวนเพียงพอและอาจเป็นมาตรการทางกฎหมายที่ทำให้มนุษย์เห็นคุณค่าของทรัพยากรเพราะการที่มนุษย์ใช้ทรัพยากรทางทะเลโดยไม่ต้องเสียอะไรส่งผลให้มีพฤติกรรมที่ไม่เห็นคุณค่าของทรัพยากรทางทะเล การที่ต้องแลกเปลี่ยนบางสิ่งเพื่อให้ได้บางสิ่ง อาจเกิดการปรับเปลี่ยนวิธีการดำน้ำ มีพฤติกรรมในการอุปโภคบริโภคและกระบวนการใช้ทรัพยากรทางทะเลอย่างระมัดระวังที่จะไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมหรือทำลายสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด ส่งผลให้ทรัพยากรทางทะเลเหลือใช้จนถึงคนรุ่นต่อไป⁵ แต่กลับไม่มีกฎหมายหรือบทบัญญัติใดให้ให้อำนาจกรม

⁴ อุดมศักดิ์ สินธิพงษ์. “การบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง.” วารสาร นักบริหาร 26, 4 (2549): 97-101.

⁵ ภาวิดา รังสี, ปุณยวีร์ หนูประกอบ. “นโยบายการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในประเทศไทย.” วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2565.

ทรัพยากรทางทะเล ในการจัดเก็บเงินค่าธรรมเนียม กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจึงไม่มีอำนาจที่จะกระทำการดังกล่าวได้

ดังนั้นแล้วเพื่อการบังคับใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558 กับการดำเนินในเขตพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากที่สุด เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558 แผนพัฒนาประเทศต่างๆ และพันธกรณีตามอนุสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในประเด็นปัญหาดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการกำหนดแนวเขตดำเนินในเขตพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งกับการจัดการสิ่งแวดล้อมทางทะเล ผู้ศึกษาเห็นว่า ควรกำหนดให้มีการแบ่งโซนการใช้ประโยชน์ในเขตพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและชายฝั่งไว้ในพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558 เพื่อให้เป็นบทบังคับใช้ได้ทั่วไปในการบริหารจัดการทรัพยากรในเขตพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอื่นๆ เป็นการจัดการที่เป็นการสร้างระบบภูมิคุ้มกันให้กับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะพื้นที่ที่มีระบบนิเวศที่เปราะบางและพื้นที่เสี่ยง เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นและคำนึงถึงกิจกรรมที่จะก่อให้เกิดความเสี่ยงและเป็นอันตรายต่อสุขภาพของมนุษย์หรือสิ่งแวดล้อมตามหลักระวังไว้ก่อน และกำหนดให้รัฐต้องสอบถามและรับข้อเสนอของประชาชนทุกครั้งในการกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและชายฝั่งขึ้น เพราะทรัพยากรทางทะเลมีความหลากหลายทางชีวภาพมากเกินกว่าที่หน่วยงานของรัฐจะสามารถดำเนินการให้สมบูรณ์ได้โดยเพียงลำพังและประชาชนในชุมชนพื้นที่เป็นผู้ที่ใกล้ชิดธรรมชาติมากที่สุด จึงเห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติมดังนี้

มาตราที่ 16 (1) จากเดิม “สนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการแสดงความคิดเห็น เพื่อประกอบการพิจารณาจัดทำนโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติและจังหวัด”

เป็นว่า “สนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยต้องสอบถามเพื่อให้ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแสดงความคิดเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาจัดทำนโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติและจังหวัด”

แก้ไขในมาตรา 20 ในวรรคที่สาม จากเดิม “การออกกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่ง ให้กำหนดมาตรการคุ้มครองตามมาตรา 23 และให้มีแผนที่แสดงแนวเขตพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแนบท้ายกฎกระทรวงด้วย”

เป็นว่า “การออกกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่ง ให้กำหนดการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์ในพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง รวมทั้งกำหนดมาตรการคุ้มครองตามมาตรา 23 และให้มีแผนที่แสดงแนวเขตพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและชายฝั่งแนบท้ายกฎกระทรวง โดยต้องแสดงแนวการแบ่งเขตพื้นที่พร้อมทั้งคำอธิบายของแต่ละแนวเขตในแผนที่โดยชัดเจน”

และแก้ไขเพิ่มเติมในมาตรา 23(2) จากเดิม “กำหนดมาตรการในการสงวน การอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามความเหมาะสมแก่สภาพพื้นที่นั้น”

เป็นว่า “กำหนดมาตรการในการสงวน การอนุรักษ์ การฟื้นฟูและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามความเหมาะสมแก่สภาพพื้นที่ในการแบ่งเขตพื้นที่นั้นๆ”

2. ปัญหาหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินในเขตพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ผู้ศึกษาเห็นว่า ควรกำหนดให้อำนาจกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเป็นหน่วยงานหลักในเขตพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและชายฝั่งมีอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาด โดยสามารถทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องได้ เพื่อให้มีการแก้ปัญหาและเยียวยาสิทธิให้กับประชาชนได้สะดวก รวดเร็วกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและเพื่อการบริหารจัดการระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่งที่มีขอบเขตกว้างและซับซ้อน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว จึงเห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558 ดังนี้

เพิ่มมาตรา 20/1 ว่า “ภายในเขตพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ให้บรรดาอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเป็นอำนาจหน้าที่ของอธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง หรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย ภายใต้พระราชบัญญัตินี้หรือตามที่รัฐมนตรีกำหนด”

3. ปัญหาอำนาจการเก็บเงินค่าธรรมเนียมจากการดำเนินในเขตพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและชายฝั่ง ผู้ศึกษาเห็นว่า ควรกำหนดให้กำหนดให้อำนาจกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งสามารถเรียกเก็บค่าธรรมเนียมไว้ในพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558 เพื่อเป็นมาตรการเพิ่มต้นทุนให้แก่ผู้ผลิตและผู้บริโภคที่ทำให้ทรัพยากรทางทะเลเสื่อมโทรมลง อีกทั้งเป็นมาตรการที่สนับสนุนหรือสร้างแรงจูงใจเพื่อให้อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยการลดการก่อความเสียหายต่อทรัพยากรทางทะเล จึงเห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติมดังนี้

มาตรา 4 จากเดิม “ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ กับออกกฎกระทรวงและประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้”

เป็นว่า “ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้าย

พระราชบัญญัตินี้ ลดหรือยกเว้นค่าธรรมเนียม และกำหนดกิจการอื่น หรือออกประกาศและระเบียบ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้”

พร้อมกับจัดทำอัตราค่าธรรมเนียมท้ายพระราชบัญญัติ โดยค่าธรรมเนียมคำนวณตามแต่ละเขตหรือ โซน การใช้ประโยชน์ เนื่องจากแต่ละโซนมีทรัพยากรทางทะเลที่หลากหลายและการใช้ประโยชน์ที่แตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

เสรี วรพงษ์. สิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาที่ยั่งยืน **Environmental and Sustainable Development**. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท., 2557.

ภาวิดา รังสี, ปุณยวีร์ หนูประกอบ. “นโยบายการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในประเทศไทย.” วารสาร **มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**, มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2565.

อุดมศักดิ์ สินธิพงษ์. “การบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง.” วารสาร **นักบริหาร** 26, 4 (2549): 97-101.